

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Український двотижневник (Hromadsky Vistnyk).

Адреса управи часопису: Прага III., Šeříkova ul. 4., III p. — Ціна одного примірника 3 Кч. Оновістки по 5 Кч. за один пестітний рядок

Передплата: В Ч. С. Р. 1/2 річно 30 Кч., річно 50 Кч. — В Німеччині 1/2 річно 30 м., річно 50 м. — В Австрії 1/2 річно 200 Кр. річно 500 Кр. — Вь краях лат. Унії 1/2 річно 5 фр., річно 10 фр. — Вь Америці 1/2 річ. 1 дол., річно 2 дол.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСТВА НА ЧУЖИНІ.

Через ті або інші причини багато українського люду опинилося на чужині: що залишилося в полону, що попало як інтерноване, а чимало мусіло вимандрувати з України через тяжкі обставини тамешнього життя. Таких чимало вишло в якійсь ролі службового характеру — державного чи кооперативного і для продовження науки. Словом, українська еміграція представляється по-нашим числом, особливо в Німеччині, Чехословаччині, Югославії, Туреччині, Болгарії, Австрії. Доля багатьох закинула навіть в Месопотамію, Палестину, Єгипет, Ажир то що.

Вся еміграція наша жила в чеканні, що ось-ось вирухнемо додому: там щось зміниться, хтось відійде, прийде, або хтось щось зорганізує, щось міжнародні дипломатія вирішить. Так йшли місяці, навіть роки. Пройдалися командировочні гроші, витріпувалися одежа, наші ставали ще більш безнадійні.

І тепер українська еміграція складається з великого числа людей, що нім не можуть, обтрується з азидія. Розпорошена маса, незбраталася, позбавлена якихсь позитивних намірів і цілей, губить ґрунт під ногами. Хто знав якась діло і мав спокійний темперамент — той навяз до науки чи праці. І власне ці зрубили найбільше.

Вони збережуть здоров'я фізичне і — що найважливіше й моральне, в праці й науці здобудуть якийсь придбання, повернуться до дому не з сакими торбами.

Українська еміграція повинна поважно спинитися думкою над своїм становищем.

Далі так жити одними сподіванками не можна. Всі, що здібні до бадьорої праці і мають громадські діли, мусять збільшити своє надбання за кордоном наукою і працею. Для цього треба на самперед організуватися.

Міцно збитися до купи, один одного підтримуючи, один другому допомагаючи, розважаючи спільно журбу і нуду за рідним краєм — приступити до праці.

Поворот до Рідного Краю не всякого може й надити.

Чорна смерть ходить по степах України і збирає свою жертву. Хто піде на таку Україну?

Голод, пошесть, неволя, божевілья терору і бандитям завойовників, хамство запроданців і перевертнів, ануцація з чесного і громадсько-добротворного — ось що робиться на Україні.

І з чим іти? З азидіями неучтва, бездосвідности, жалем за втраченим? Треба щось позитивне, бадьоре, творче привести до дому, а не йти духовими інвалідами.

От власне тому й треба взятися за діло: вчитися.

Всьому вчитися: мовам, ремісництву, майстерству, техніці, адміністрації і т. д.

Для цієї позитивної мети потрібно організуватися в трудові спілки, артілі, громади, чи як-там. В кожній державі українська еміграція повинна згуртуватися в товариства для організації взаємодопомоги і захисту своїх людських прав. Допомога матеріальна, трудова, культурно-освітня, лікарська і правничка — все це еміграція повинна влаштувати своїми руками. Розбитися на трудові спілки, здобути всіма способами кошти (в складчи-

ну, позичками, жертвами і т. п.), впорядити майстерів, школи, курси.

Звернутися до урядів і громадянства за допомогою, організованій укр. еміграції не відмовлять, коли порукою за неї буде її організація і праця. Треба братися за діло!

Тепер і в Європі розпочалася акція допомоги біженцям. Ліга Націй намірється повести справу допомоги в міжнароднім масштабі. Дійсно, інакше еміграційна маса не зрушить з місця, бо безгрошеві, ніз одягнуті люде не мають нічого в руках, щоб зачепитися. Вся допомога організується для „русских бѣженцев“, хоч під цією назвою розуміються люде з різних країн буваної Росії, в тім числі й України. Верховний комісаріат допомоги руським біженцям думає вести свою працю через організацію самих біженців, а це значить, що коли організовані росіяни (москалі), то вони й матимуть допомогу і керуватимуть всією справою. Інші національності, коли не захочуть стати в повну залежність від російських організацій, мусітимуть лишитися без допомоги.

Щоб мати право на організацію допомоги українська еміграція мусить сама організуватися. Найліпшою формою організації були-б громадські комітети, утворені на підставі статутів, затверджених і зареєстрованих урядами тієї держави, де живуть збіції. На кожну державу мусить бути зорганізований один громадський комітет, котрий склучив би усі види допомоги і праці в своїх руках.

Звід представників громадських комітетів з різних держав утворив-би один Центральний Комітет для Європи, що він-би координував праці і заступав би інтереси української еміграції перед усією Європою.

Така організація була-б доцільною і авторитетною не тільки для захисту матеріально-практичних інтересів, а при потрібі й достойною репрезентацією нашої нації перед Європейським світом. Українська справа в кожній акції мусить бути індивідуалізована в масі „буваної Росії“ — чи в біженській, чи голодовій і т. д.

Українські емігранти не тільки голодні люде, а й громадяне свого краю, тому захист свого доброго громадсько-національного імені також повинен бути на обов'язку громадян. Значіння цього моменту в біженській акції не треба занедбувати! бо Україна не має репрезентації перед суспільством Європи...

Тільки в діловому контакті з організованими українськими групами пізнає європейське суспільство наш народ і відчує силу його свідомости, стійности і... права на незалежне існування. Коли-ж українська еміграція не організується, то в сталі розпорошености непомітно пройде вона епоху.

Енергією, завзяттям і працею українці повинні довести, що трудова маса азібна до життя при всяких умовах.

Заснований в Чехословаччині Громадський Комітет є одною з найсерйозніших спроб української еміграції організовано боротися за своє існування. Доки надійде час повороту додому — українці повинні бадьоро боротися з лихою годиною закордонного азиденого життя.

До самоорганізації і праці, громадяне!

МАТЕРІАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ.

Українське студентство в Чехословаччині опинилося у крайній нужді. Із замисленими звернями до органів освіти на рідній землі, де ці органи або погашено або замінено в полум'я, що дає все, тільки не справляю освіту або знова призначено для тих, що прийшли загарбали, а господарів викинули, українське студентство агуртувалося у невеликій кількості за кордоном, де буквально гине з голоду.

За весь час існування наших студентських організацій за кордоном, ні урядом, ні однією громадською інституцією не було перенесено жодної широкої акції для матеріальної підтримки нещасливих тих молодих людей, що ще не махнули рукою на вищу освіту.

Усі заяви про своє безвихідне становище, усі просьби рятунку — вважалися тямом, до котрих студентство зверталося із просьбами та заявами, як надлюдське жebraцтво, яке тільки псувало настрої, і яке стараніше втихомирювати подячками та, чим швидше забути неприємну тему.

Українське громадянство мусить зрешті уявити собі вагу, яку має для його приріст кадри кількох сот душ свідомої, досвідченої, народної інтелігенції з вищою освітою, добутою на закордонних університетах, та порівняти цю вагу із тими немірними втратами для всієї української справи, колиб ця кадрів змарніла по таборах або розпалася по світу, по зарібках на хліб у чужих та далеких краях.

Невже-ж студентство на Великій Україні і Галичині не було найдіяльнішим національним елементом? Чи воно і під цю хвилю ним не є? Чи студентство не відіграло і досі не відіграє визначної ролі у нашому народно-державному відродженні? Невже-ж студентство не було все першим борцем за нашу політично-народну свободу?

Невже-ж величезні заслуги укр. студ. в Галичині на полі громадянської праці так скоро вже призабуто?

Студентство не обмежувалося не лише на боротьбу за університет, як органи укр. культури та займалося працею серед народа (читальні, „Просвіти“, „Січі“) але й виконало визначну боротьбу за широкі народні права та ідеали України на своїй землі (можна передивитися кампанія до союзу, парламенту й. т. д.).

Ідейний та фаховий бік виховання нашої молоді, на як найвищих синів нашої величної батьківщини, є дуже важкий для нашого виконання.

Тут приходиться розважити всі завдання, які має сповнити наша молодь для нашої державної ідеї.

Першим раз в великій культурній осередку Європи опинилося вигнане поза межі рідного краю велике число студентства. Раніш у нас в краю досить багато говорилось про вислання нашої молоді на заграничні університети, а тому ледви чи додільно кликати тепер ту молодіж не покинь свою студій, до краю лиш тому, щоби допомогти студентству в краю вести інтенсивну боротьбу за український університет у Львові. Студентство наше і тут за кордоном не спить, але на коніях кроці старані світові доказати, що нам роблять наші сусіди кривду.

Можемо докласти фактами, що студентство за кордоном зробило більше для освідомлення чужинців з українською справою, ніж усія наші політичні заступники. З українським студентством числяться чужинці та висловлюють свій подив про його працю та її оwoчі. За нас, товариші в краю, не майте страху і знайте, що коли прийде потреба негайного повероту, ми вернемо всі як єдині, сорому українському народові ми тут не правесемо! Смільно можемо сказати, що однією здоровою еміграцією встало студентство.

Студентство за кордоном дало доказ животности українського народа, спромоглося на удержання національної дисципліни і показало, що всі сини України можуть знайти спільний „modus vivendi“ в громадських справах.

У нашій студ. колонії найдете при спільній роботі і Українця з Наддніпрянщини і з Кубані, із Галичини, з

Буковини а навіть із Прикарпаття. Всіх об'єднує нас одна думка здобути знання і вернути назад між народ. Але при таких обставинах матеріальних, серед яких живуть наші студенти не можливо нічого тріакого збудувати. Щоб студент міг дійсно віддатися науці мусить мати забезпечене існування.

Хтось спитає, як колись удержувалися студенти на студіях? А нині хочуть студенти жити лише філантропією.

Ніхто цього не заперечить, що перед війною студенти могли в рідному краю запрацювати на себе чи-то працю в різних канцеляріях, чи-то лекціями, а окрім того міг дехто числитися на поміч від родини.

Нині від родини, яка є знищена війною, не може дістати нічого, а дотого відомо, які валютарні відносини панують в краю.

За одну чеську корону треба платити 50 марок польських. А праці тут в чужій державі як чуванець не дістане, бо й вони самі мають тисячі безробітних.

А щоби вратувати українському народові приріст нової кадри інтелігентних робітників, повинні всі українські допомогаті та фінансові інституції, всія підприємства, як також засібні громадяни так в краю як і на еміграції оподаткувати себе і зобов'язатися посилати на удержання студентства кожного місяця відповідні суми.

Щойно тоді студенти будуть могли вірити в реальні успіхи своєї праці, коли не будуть мати страху „що з ним завтра станеться“.

Студентство в Чехословаччині хотіло поставити допомогати акцію на широку скалю. Проголошувало воно про це всім. Однак не так сталося, як бажалося. Не відомо чому наша суспільність не хотіла зроауміти нашого проєкту і акція почалася дробити. До нині студентство не надужило довіря і гроша, висланого жертводавцями, і дає запоруку, що ніколи цього не зробить.

Тепер студентство в Ч. С. Р. переживає страшну матеріальну кризу. Вправді перебули ми тут при допомозі головно американських братів цілий шкільний рік, але нині каса „Студ. Помочі У. А. Г.“ в Празі числить лише 4.005 к. ч., тоді коли она потребує на один місяць поверх 135.000 к. ч.

Обов'язки акад. молодіжні збільшуються та розширюються із хвилею перенесення Укр. Вільного Унів. до Праги. Значіння цієї інституції для нашого народного життя, для його культурної організації і духової обнови легко зроауміти.

У. В. У. має плекати і поданати укр. молодіж науку в рідній мові з особливим увагленням тих галузей знання (українознавство), яких нема заступників на чужих університетах. У. В. У. має підготувати нашу молодіж до діяльности серед рідного народа. У. В. У. має організувати наукову працю та дати можливість нашим професорам та вченим, що опинилися за границею, продовжити свою наукову працю та дати їм хоч необхідне матеріальне забезпечення. У. В. У. в Празі має сформулювати та зорганізувати наукову інституцію — фактичний університет, який буде можна опісля перенести як готовий вже твір на рідну територію. Сам факт існування У. В. У. за кордоном підтримує престиж нашого народа перед чужинцями в такому важному осередку, як Прага, куди переноситься 1000 рос. студентів із Царгороду і де приготувались для них російський вільний університет. Сформування У. В. У. в Празі є протестом проти тих імперіалістичних і шовіністичних польських чинників, що заперли перед нашою молодіжню і перед нашими професорами ворота львівського університету.

Українська суспільність повинна отже з усіх сил також матеріально піддержати існування цієї інституції, яка в відповідний мент буде перенесена до рідного краю.

Кликнемо о поміч, поки ще можна допомогти. Ми віримо свято, що наша суспільність зробить все, щоби вратувати спому народові сильних та здорових духових робітників.

І. Лемішка,

Студент медицини.

В СПРАВІ СТУДЕНТСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Голова У. Г. К. М. Ю. Шаловал дня 30 серпня ц. р. представив Міністерству Закордонних Справ меморандум в справі допомоги українським студентам, котрих в Чехії до 700 душ. Становище студентства є крайню критичне. Більш як 3/4 студентів не мають жадних засобів до існування. Українська громадська „жертволюбність“ не може поставити на твердий ґрунт долю української молодіж. Між студентством сильно шириться туберкульоз — головний показник дійсного стану студентів.

П. Міністр Др. В. Гірса дуже уважно поставився до цієї справи і обіцяв негайно внести питання про це до Уряду. Разом з тим він висловився, що найліпше було б негайно зорганізувати український студентський городок. Місто Прага могло б дати шматок землі, а будинок можна перенести, приміром, з табору Хоцен. Міністерство вилучить питання це негайно, але сподівається, що У. Г. К. збере всі сили для праці, як також і студентство. Уряд дасть потрібні матеріали, закличе чеських робітників, але також і всі українські студенти мусять активно попрацювати над цим. Незабаром тоді дійсно і надійна допомога стане фактом.

У. Г. К. далі енергично веде цю справу допомоги українським студентам.

УРОЖАЙНИЙ БІЛЯНС УКРАЇНИ В 1921 РОЦІ.

З перших відомостей які, находимо в „Волі Росії“ Ч. 260, 262 і 268 і „Общ. Дѣль“ Ч. 375, що до урожаю на теренах Великоросії та України, спробуємо — розуміється в самих грубих наблюженнях, — піднести білянс урожаю України в неурожайний 1921 рік, щоби дати собі відповідь на питання: може вона лишень сама продержатися до слідующего урожаю, а чи матиме ще й верновий лишок для вивоза?

Загальна картина урожаю виглядає по дев'ять губерзіям України так:

Губернія	Урожайність.
1. Волинь	Вище середнього.
2. Катеринославщина	Повний неурожай.
3. Київщина	Вище середнього.
4. Поділля	Вище середнього.
5. Полтавщина	Середній.
6. Харківщина	Нижче середнього.
7. Херсонщина	Нижче середнього.
8. Чернігівщина	Середній.
9. Таврія	Повний неурожай.

Харківщина пересічно в рік давала чотирох головних вернових хлібів 117.631,000 пудів, споживала 96.686,000, на обсів потребувала 18 міл., і пересічно мала до вивозу цих чотирьох хлібів 3 міл. пудів, отже раз урожай у нї нижче середнього, вона потребуватиме часткового ввозу, а тому що він неможливий не доїдатиме, але всеж обійдеться своїм хлібом.

Херсонщина, збирала названих хлібів річно 177,171,000 пудів, споживала щорічно 69,917,000 пудів, витрачала на обсів 31,851,000 пуд., і мала до вивозу коло 75 міл. пудів. В цій житвиці Україна і був. Росії, що між иншим визначається найбільшим недосіом, нині по офіційних даних для Одеського району — повний неурожай, для району Миколаєва урожай нижче середнього, загалом урожай в гірший, ніж нижче середній. Північні повіті Херсонщини; Єлисаветський і Тираспільський притякуються до урожайної Київщини і Поділля і мають добрий урожай.

І через те що губернія і односімо до такої, як Харківська, тобто, що вона хоч і нічого не дасть на сторону, але сяк — так обійдеться до нового урожаю своїм хлібом. Далі, ці дві губернії, як самовистарчаючі, ми не станемо вводити в розрахунок.

Пять губерній України: Волинь, Київщина, Поділля, Чернігівщина і Полтавщина, мають урожай вище середнього, або середній. Їхній білянс зараз півводимо зауваживши;

а). Що вводимо в розрахунок лишень чотири головні сільсько — господарські рослини нашого хліборобства, а саме продовольчі: жито, пшеницю, та кормові: ячмінь, овес, які займають собою примірно коло 85% всієї значайно занятої у нас під сїббу площі. Останні коло 15% площі припадають на гречку, просо, баштаня, конопля, льон, тютюв, бурак, картонку та інші рослини.

б). Кваліфікацію „вище середнього“ для урожаю 1921 р., звачаючи на загальне пониження продукції і праці на однійчю площі, а також на скорочення самої посівної площі, в П кількостіім винесенню — ма а повним правом порівнюємо до пересічного річного урожаю по даних нормального часу, п'яталітні 1909 — 1913 року. Середній урожай 1921 року розуміється не дорівнюється до пересічного а названих років, але не маючи ключа до змнення розмірів, щоби не бути произвольним, свідомо залічавємо це приблизенням.

в). Восьмий рік безперестанних військових подій, в яких перебував населення України (всесвітня, більшовицько-українська, внутрішню-партизанська), хронічні повнестя тифу а нині холери та чуми (Таврія) і відсутність лікування, все це дав право гадати, що приріст населення за згадані роки не збільшився, тому і щорічне спожиття названих головних хлібів на Україні може бути прирівняне до пересічного за п'яталіття а 1909 по 1913 рік.

г). Для обсіву береже пересічну площу під цими головними хлібами за теж п'яталіття. За валування більшовицькіх лосів хоч і не сяган ії всеї, але всеж його тенденція була дорівнятись передвоєнній площі.

Потребу в зерні кладемо по 9 пуд. на десятину яка вининиться приблизно-пересічною для всіх згаданих хлібів. За самого неекономного ручного обсіва нав — про засів роскидною чи рядовою сівалкою через майже повну страту реманенту говорити не приходиться, від 9 пудів в пересічною. — а таких пересічних для окремих хлібів: жита 8,9, озима пшениця 9, прова 9,1, ячмінь 9,2, овес 9,1 пуда, на десятину.

д). Підсумки в тисячах пудів і заокруглені:

Губернія	Урожай в тисячах	Потреба на губернію			Лишок чи недо-стача
		споживча в тисч.	посівна в тисч.	разом в тисч.	
1. Волинь.	79.188	87.803	12.762	100.565	- 21.377
2. Київщина . . .	112.380	61.043	12.023	115.076	- 2.696
3. Поділля	103.944	92.595	12.645	105.243	1.299
4. Полтавщина . .	128.260	94.506	16.476	110.722	+ 17.544
5. Чернігівщина	47.214	46.2 6	8.514	54.730	7.516
	440.982	421.996	62.110	486.336	13.344

(По даних сільс. госп. стат. Департаменту підвєння Полтавщина (очевидно Конгр. п.) має неурожай, в останних повітах дуже гарний урожай. Вагалі ми при- нили для губерній кваліфікацію середнього урожаю).

Отже і пять губерній з урожаем, через те, що дві а них Волинь (Північ — Полісся) та Чернігівщина (північ — пісковаті ґрунти) завжди були шовачими хліб, дають недохвату хлібів в розмірі 15,344,000 пуд. Тому що на скорочення посівної площі уявно йти не приходиться, то й треба говорити про підвіа для потреб харчевні. Але люди? Позаяк в губерній більше потрібуючі, тож швидше всього цим губерніям прийдеться самим обійтись своїм недостаточим до нормальних потреб урожаем. Очевидно прийдеться їм гірше годуватись, менше їсти хліба, що буде робитися, розуміється, а шкодою для здоров'я народних мас. Завжди споживання хліба на Україні з якостного і кількостного боку залежало від матеріального добробуту соціальных шарів. Богатні ліпше їли, як це видно із слів-

дуючої бюджетної справки для дрібних господарств Полтавщини за 1910—1911 рік,

На одну наличну душу родини здалося в рік:

Групи господарств, які мали землі на сім'ю	Муки (пудів)	Мяса, сала та свинячої (фунтів)
Менш. 1. дес.	8.	14.
від 1—2.	11.	28.
2—3.	11.	26.
3—4.	11.	28.
4—5.	13.	27.
5—6.	13.	28.
6—9.	12.	37.
9—13.	14.	39.
13—25.	16.	45.
2—50.	21.	60.

Після земельних реформ революційної пори переважанням типом господарства у нас являються трудові групи від 4 до 9 десятин, а пересічною щорічною нормальною потребою 13 пуд. муки і 27 фунт. жирів на душу. Цю справкою ми хочемо показати, по-перше, деяке зменшення споживання а, по-друге, межу мінімуму споживання, до якого спускається бідуюче селянство. Того гризю аналізу є душева норма — муки річно 8 пуд. і 14 фунт. жирів. Приймавши після цього, що населення названих п'яти губерній стисне своєю потребою і обійдеться своїм хлібом, ми мусимо підкреслити, що всякій вивіз а цих губерній як то збираються роботи і вже роблять більшовики, є абсолютно недопустимий. Одривати від навігрозолоних ротів хоч і для голодних, — то не державне вирішення проблеми голода. Крім того селянство України без бою і не віддасть свого хліба комуністам.

Нарешті дві губернії, Катеринославщину і Таврію, — остання давала річно 51,798 тис. пудів для вивозу, спитав цілковитий голод. Їх нормальні потреби в тисячах пудів слідує:

Губернія	Споживання		Нормально споживають: т. п.	На обсяг т. п.	Разом т. п.
	життя пшениці т. п.	міаса вченою т. п.			
1. Катеринослав . . .	47.135	45.265	92.400	25.757	188.947
2. Таврія . . .	22.811	25.734	48.545	22.257	
	70.946	70.999	140.945	48.014	

Про задоволення нормальної потреби цих губерній в розмірі 188.947.000 пудів, розуміється, не може бути і мови. Щож дається скороченням і в якій мірі? Безперечно недопустиме скорочення на обсяг мис 48.014.000 пуд. Можуть бути різко скорочені надатки кормових хлібів, міаса та виченю, розуміється поруч а різким зменшенням худоби великої і малої. Не до четвероногих, кола двоногі людські істоти вмиратимуть а голоду. Нормальні споживчі потреби людей в одних продовольчих хлібах в цих двох губерніях 69.946.000 пуд. А мінімум?

Губернія	Населення на 1 січня 1912 року душ:	Мінімальне річне спожив. на душу	Мінімаль. харч. потреба по губер.
Катеринославщина . . .	3.455.500	8 пуд.	27.644.000
Таврія	2.059.300	8 пуд.	16.474.400
	5.514.800	8 пуд.	44.118.400

Таким чином, мінімальна харчева потреба, щоби тільки люди не померли а голоду, для Катеринославщини і Таврії округлюючи є 43 мід. пудів, а а потребою для обсягу мис 48-мід., разом 91 мід. пудів.

Це такий хлібний дефіцит України в 1921 р.

І про спасення життя 5. і мід мільонів душ населення України йде мова.

О. Мицюк.

Прага, 1 серпня 1921 рок.

Р. С. З того, що п. Чічерін вимагає з Америки для України, 17 мільонів пудів хліба, видно, що й більшовики визнають голод на Україні, але по зичай — зменшують розмір нещастя, яке спричинене їхнім господарюванням на Україні.

Ред.

МІЖНАРОДНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ДОПОМОГИ БІЖЕНЦЯМ.

Цякий ряд обставин викликує в Європу таку силу руських та українських громадян, що всі філантропічні установи поставлені в тяжке становище, вони не можуть справитися з розміром упавших на їх завдань.

Через те в урядових колах Європи виникла думка організації допомоги біженцям в міжнародному масштабі. Справу цю передано на розгляд а Лігу Націй. З боку руських еміграційних кол до Ліги Націй подано було два проєкти організації справи. Прани кола пропонували, аби при Раді Ліги Націй призначено було особливий Комісарит по біженських справах, що був би від їх впливом. При чім „Русський Совет“ радив обернути всі „русские“ фонди, які тільки де є за кордоном, в тім числі й ті 400 а лишком мільонів мід. марок які з гетьманських часів лежать в німецькій державній банкові на конто української скарбниці.

Проти цього плану виступили „Земгор.“ та „Исп. Ком. чд. Учр. Собрания“. Вони ввели пропозицію аби при Раді Ліги Націй існував лише комісарит по біженських справах, який би зносився безпосередно а різними біженецькими організаціями в різних країнах, а фонди на допомогу, щоби дали річни держави. Ця думка перемогла і Ліга Націй ухвалила утворити при собі Верховний комісарит для координації праці всяких урядових і громадських організацій різних націй в справі допомоги „русским“ біженцям, а витрати на утримання біженців зробити а касні Ліги Націй, в яку всі держави повинні внести на цю справу певні кошти.

Характерно що підчас обміркування справи англійський представник радив просто вислати всіх біженців до доми, задивившись тільки тих, хто докаже, що йому загромує неминучий розстріл а японський представник радив не турбуватися жадною організацією допомоги біженцям, бо більшовики незабаром упадуть, і вся біженецька маса сама піде до доми.

Помимо вище зазначених постанов в справі організації допомоги біженцям, Ліга Націй ухвалила скликати конференцію представників установ що допомагають біженцям в різних краях, і доручила генеральному секретаритові простудіювати справу допомоги біженцям в приспешеному порядку.

Серед усіх держав Європи найбільше прийняла до серця справу біженців Чехословаччина, яка й запропонувала Лізі Націй скликати в себе вище зазначену конференцію.

Представникам „Українського Громадського Комітету“ а Чехословаччині п. Заступник Міністра Закордонних Справ доктор Пирса пояснив, що як Ліга Націй так і чеський Уряд слово „русский“ визнають не в національному значінні, а для географічного означення території „бувшої Росії“. Тому, мовля, справа ходить про допомогу всім націям бувшої Росії, незалежно від їхніх сучасних державних організацій.

В зв'язку з цим Укр. Гром. Комітет в Ч. С. Р. подав відповідну заяву до Ліги Націй в справі допомоги біженцям Українцям і в скорім часі скликає в Празі з'їзд представників громадських організацій, що піклуються про українську еміграцію в різних державах.

ХРОНІКА.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ
В СПРАВІ БІЖЕНЦІВ.

Дня 22 серпня ц.р. відбулась в Женеві, по ініціативі Ліги Націй, міжнародна Конференція в справі біженців із територій давньої Росії. Заступлені були відпоручники десяти держав.

Предсідателем вибрано сербського посла в Швейцарії Йовановича.

Перший доклад о положенні біженців в різних краях мав генеральний секретар Ліги Націй Е. Друмонд, а якого висказалося, що в найближчій нужді знаходяться біженці Царгороді та в Польщі.

Пропозиція, розселення біженців по різних краях, виступила з опором даних представників, по причині важкого економічного положення в тих краях.

Другу пропозицію, примусового повороту біженців до краю, не прийнято, по причині можливості прослідувати та репресій советського правління над повертаючими.

Конференція займалась різном питанням про грошові засоби, яких вимагатиме розселення біженців. Після обрання Друмонда потрібно буде на сю ціл. приблизно около 80 мільонів французьких франків, яких Ліга Націй немає і тому залити заінтересовані держави, яким способом може ті засоби дістати.

При Секретаріаті Ліги Націй є замір зорганізувати особливий відділ по біженцям справам, який вестиме Др. Славик, чеський відпоручник до Ліги Націй.

ПРЕДСТАВНИКИ У. Г. К. В МІНІСТЕРСТВІ
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

В середині липня ц.р. Управа У. Г. К. в складі М. Шаповала, Н. Григорюка і О. Мицюка відвідала Міністерство закордонних справ, щоб дізнатися, як Уряд Республіки ставиться до питання про допомогу українським біженцям.

Делегацію прийняв уповноважений Міністр П. Др. В. Пирса, котрий уважно вислухав меморандум У. Г. К. і заявив, що як Парламент, так і правительтво з великою увагою ставиться до тяжкого становища українських громадян, бажав реально допомогти їм, як матеріально, так і всякими іншими способами (дати змогу одержувати освіту, працю, уможливити правне перебування в Республіці і т. п.).

Діяльність У. Г. К. з гуманітарною метою, основана на різнобічній, організаційній роботі, — допомога трудовій, медичній, культурно-просвітній — має повне признання з боку Уряду, який не відмовить завжди допомогти У. Г. К., як матеріально, так і правно й морально, щоб У. Г. К. міг здійснити свої великі задані. П. Міністр звернув особливу увагу на основну форму допомоги, яку організує У. Г. К. — ТРУДОВУ. Тільки трудова ініціатива самих Українців дасть їм змогу найкраще перебути тяжкі часи еміграції.

У. Г. К. при сприятливому відношенні чеського Уряду і громадянства, сподівається хоч як так налагодити справу найкращої допомоги землякам, що перебувають на еміграції в Ч. С. Р., про яких досі ніхто не дбає.

ЛИСТ ДО ЛІГИ НАЦІЙ.

Український Громадський Комітет звернувся до Ліги Націй з листом в яком, указавши на те, що в Чехо-Словацькій Республіці зібралось поперх 10.000 українських громадян, потребуючих трудової, культурно-освітньої, матеріальної, медичної та правної допомоги, — просить мати на увазі потреби як загальні емігрантів в Україні, так і емігрантів, що перебувають Чехо-Словацькій Республіці, що внаслідок, Комітет може прийняти на себе всю технічну роботу по допомозі в названій державі.

ЛИСТ ДО ЛІГИ НАЦІЙ.

З аналогічним же листом до Ліги Націй звернувся в імені Секції біженців в Україні при Укр. Гром. Комітетові у Львові Голова тої Секції О. К. Мицюк.

В листі описується становище біженців перебуваючих на теренах Галичини і проситься про допомогу їм через названу аарав Секцію.

МЕТОДИСТИ.

Представники Комітету навязали зносини з амер. добродійною організацією Методистів. В розмові з начальником організації виявилось, що незвідомо хто подав йому інформації, ніби-то у Празі існує вісім укр. дипломатичних місій. (дві з Одеси?).

ЧЕСЬКИЙ ЧЕРВОННИЙ ХРЕСТ.

Голова Управи алонив ніяку Чеському Червоному Хрестови в цілі усталення відносин Червоного Хреста з Укр. Гром. Комітетом.

НОВІ ГРОМАДСЬКІ КОМІТЕТИ.

По одержанні відомостей, організувались в останній часі Громадський Комітет в Кишиневі на Бессарабі та в Варшаві для помочи збігцям з України. Щиро виставлю цієї адресованій об'я само діяльності і самопомочи нашої еміграції та бажавмо успіхів в праці. Хосення булоб, колиб подібні комітети повстали і по всіх інших краях, де живуть українські збіги.

ВІДКРИТТЯ АМБУЛЯТОРА ДЛЯ НЕДУЖИХ ЗБІГЦІВ
ПРИ У. Г. К. В ПРАЗІ

Медично — санітарний відділ У. Г. К. з сьогоднішнім днем відкриває безплатний амбулятор в домішні У. Г. К. Амбулятор вестиме Др. Степан Літов щоденно від 11 до 12 год. крім неділі і свят. Приймаєсь недужих по внутрішніх та хірургічних хворобах. В найближчому часі є замір відкрити зубний амбулятор.

КООПЕРАТИВНЕ БЮРО.

При У. Г. К. розпочало свою працю кооперативне бюро. Статут Бюро вироблено і прийнято Управою Комітету. Близкими завданнями бюро є: організація артилів з біженців, а то по розробці лісу, шевських, краєцьких, рибачьких і т. п. Далі організація „Просвіти“ в Празі, а також „Української Хаги“ в Празі. Остання має бути з ідальною, вечірними виставами, а денними лекціями на всілякі теми — переважно з суспільно-громадського життя. Бюро заміряє перевести організацію короткотермінових кооперативних курсів для підготовки українських збігців до кооперативної праці.

КОМІСІЯ ДОПОМОГИ ГОЛОДАЮЧИМ УКРАЇНИ.

На перші відомости про положення на Україні У. Г. К. згідно з статутом, видалив з помін себе тимчасову комісію помочи голодаючому населенню України. Вона поширила свій склад шляхом кооптації визначніших діяльних укр. громадян. Вирішено та вироблено принципи організації, а також статут яко о к ремого комітету. Після затвердженні статута Урядом, остаточно буде уконстатуований Комітет допомоги голодаючим Українцям.

ЛИСТ ЛЕННА ДО УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН
З ПРИВОДУ ГОЛОДУ.

Ленін звернувся до українських селян в листом, в якому говориться ось що:

„Україна має в цьому році обильні жнива. Навіть селяне над Волгою переживають голод, якого не було від 1891 р. Надволянські простори очікують помочи від українських селян. Нехай не буде на Україні такого, щоб не дав своєї надлишкової збілки для голодаючих, які навіть не мають зерна на осінні засіви. Кожен округ багатогі України повинен вислати делегатів над Волгу, щоб пізнати потреби голодаючих і допомогти їм“.

Та як відомо на Україні не так гарно, як пише Ленін.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

В нашій часопису будемо вести рубрику „Переписка розлучених“ безплатно для укр. абитців. Рівнож підкриває рубрика: „Лікарський порадник“ яку нестиме Др. Степан Літов. Всі укр. абитці в тих обох справах хай звертаються письменно в Редакцію часопису. (Šefkova ul.4)

Česká rubrika.

Vede Zdeněk Salmovský.

České veřejnosti.

Dnes dostává české občanstvo do rukou první ukrajinský časopis, vydávaný na půdě Československé republiky. Náš „Věstník“ je časopis apolitický, věnovaný potřebám trpících ukrajinských uprchlíků, kteří žijí v Československé republice. Česká veřejnost zajímá se silně o ruské emigranty a jsme stále svědky starostí české vlády i soukromých kruhů o ruské běhence i o Rusko. Stejně jako ruští emigranti trpí však i emigranti ukrajinskí. Jsou to Ukrajinci z velké (bývalé ruské) Ukrajiny i z Haliče, odkudž přešli na území Československé republiky po známých nešťastných událostech válečných i poválečných.

Náš „Věstník“ je orgánem i. zv. „Ukrajinského hromadského komitétu“, centrálního to spolku, pečujícího o ukrajinské běhence v Československé republice. Hromadský komitét a jeho orgán „Věstník“, stanovili jako hlavní body své činnosti v Československé republice:

- Sprostředkováni práce pro ukrajinské běhence, organizace dílen, artělů, družstevnictví atd.
- Úkoly osvětové (kursy a školy pro ukrajinské děti i pro dospělé, vydávání informativních časopisů a ukazatelů, zakládání knihoven a podpora mládeže, studující na československých školách).
- Zdravotní (ambulatoria, zaopatřování léků atd.)
- Právnícké (udílení potřebných právních rad emigrantům, týkajících se na př. povolení k vjezdu i odjezdu do Československé republiky, práva k přebývání v Československé republice atd.)
- Materielní pomoc, poskytovaná v případě krajní nouze.

Ukrajinskí uprchlíci provádějí nyní organizaci ve všech těchto směrech a obraceli se k české veřejnosti s prosbou o podporu. Kdo potřebuje zejména pracovní síly, ať už se jedná o práci fyzickou nebo duševní, může se obrátit na „Ukrajinský Hromadský Komitét“ (Praha III., Šefkova ul. 4 (3), který rád obstará sprostředkováni.

V okamžiku, kdy česká veřejnost pamatuje s takovou štědrostí a láskou na nešťastné a hladovící Rusko, prosí i Ukrajinci, aby se nezapomínalo na 40miliónový národ ukrajinský a jeho emigranty v československé republice.

V Praze samé studuje na vysokých školách přes 500 ukrajinských studentů za nejtěžších poměrů a zaslouhovali by v každém směru podpory. Budou to první propagátoři česko-ukrajinského těsného soužití.

Zdeněk Salmovský.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ В ЕГИПТІ.

Як наслідок ліквідованих денікінських армій та уряду, англійська влада вивезла з Новоросійська, Севастополя та Одеси й приставила до Єгипту в лютім і березні 1920 р. до 3180 душ біженців з них до 2000 чол. хорих, поранених і калік, старшин і козаків, до 650 душ жінок з дітьми, більш 150 чол. цивільних урядовців та військових старшин старшого віку понад 50 роками, та більш 380 кадетів з Донщини і з Кубані.

Як це можна було „а пріорі“ припустити, більша частина цих біженців складалася з донців та кубанців по національності Українців. Однак на перших часах життя біженців по шпиталях та таборах, самоназначати себе Українцям було неможливо. Дух денікінської армії на-

уваж над таборами і тероризував всіх Українців, прилюдно визнаючи себе Українцем, а навіть розмовляти своєю мовою було небезпечно. Глум, зневага, а то й фізичне „вождійство“ сипалися на такого зрадника „святої ідеї“.

Іскра національної самосвідомості все тліти жевріла між ширими Українцями і в липні 1920 р. майже конспіративно саклася в таборі Тель-хіб-Кебір з десяти душ український гурток між старшинами й козаками.

Гурток розпочав видання таборового журнада, що виходив раз на два тижні, під назвою „На руїнах“. Необхідність культурно—просвітної праці власне й об'єднала перших членів гуртка. Почувалась необхідність зановити життя якоюсь живою і розумною роботою. Найшлись письменники, поети, маліри і пощастило добути паперу й видання журналу стало на певний ґрунт.

З лютого тогож року становище Українців в таборі Тель-хіб-Кебір в лівійській пустелі, між Каїром і Суеєм, біля вузького оазіса, покращало. Найщиріші денікінці в кількості до 700 чол. старшин та козаків, верушили до Криму на поміч ген. Врангелю. Залишилися в таборі адебільша ті а військових, котрі відмовились від продовження братовбийчої горожанської війни, якої безнадійність вони добре бачили. Віддад більшістю денікінці, зразу поліпшили становище Українців. На чолі таборової комендантури стали свої люди. Утески і налади з боку Москалів значно зменшилися. В грудні всі біженці а Тель-хіб-Кебіра були переведені в Сіді-Бішгр біля Александрії. Тут уже Українці, що а'єдналися в гурток, мали змогу добути собі окремих барак і так відначитися своім поводженням від Москалів, що примусили англійську комендантуру відноситися до них з особливою повагою.

Гурток став набувати особливого довіря між Українцями, росло число його членів, журнал розповсюджувався поза межами гуртка. Ним зацікавилися Англішці, треба уже було один примірник посилати до англійської комендантури, англійські старшини почали розкуповувати його. На жаль примітивний спосіб друкування журнада (на машині) не задовольняв вимог тих, хто цікавився його купити, малюнки й візерунки додавалися тільки до одного примірника (зразкового).

В лютім цього року гурток складав новий статут, ставити собі завданням об'єднати всіх Українців Єгипту, при чім кількість членів гуртка аросла до 35 чоловік. Зорганізувалася культурно—просвітна і театральна Секція, які влаштували святкування роковин Шевченка по досить широкому програму.

Велич улаштованого свята на інертні кола Українців був великий. Кількість членів Гуртка зразу піднеслася до 50 чол.

З лютого в Гуртку розпочалися лекції по рінках галузях сільського господарства, — ґрунтознавству, хліборобству, животнознавству (приватному), садівництву, древододству, лісоводству, землемірству, котрі носили популярний характер.

Театральна Секція підготувала до настави декілька пісес, але російський театральний гурток, що тримав в своїх руках театр, ставився неприхильно до укр. гуртка і не давав поміч ревізітом, власних коштів для цього у Гуртка бракувало.

Зносини Гуртка з редакціями часописів, видавництвами і ріжкими установами мали наслідком, доповнені книгозбірні великим числом газет, книг, нот. Чого ще а місяців три тому так бракувало біженцям—друкованого слова, те тепер майже залило „Гурток“, люди ледві поспівали прочитувати одержане „Гуртком“.

Живля а бадьора праця українського Гуртка в таборі Сіді-Бішгр, поступово почала впливати й на широкі кола біженців і англійську комендантуру. По проваженні останнього Гурток одержав помешкання від російського культурно-освітнього Гуртка під читальню. Наші маліри й знові декоративного діла, увітчали кімнату, що до неї почали завітати не то таборчане, а й мешканці міста Александрії підчас вистав в театрі, щоб познакомитися з українським стилем.

В останній час Гурткові, на жаль доводиться пережити кризу. Із-за браку паперу і коштів загальмувалося видання журналу. Крім того почалося розпорошування сил Українців відомою в таборі на працю. Англіїці мають на думці всіх здорових біженців, поставити на роботи. Перша партія вже поїхала. Дякується виїхати незабаром й другі.

До заховання осередка Гуртка вжиті заходи.

М. Косюра.

З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ НА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

На попередніх сторінках Громадського Вісника подано про заложення У. Г. К. та представлено план діяльності, який намітила Управа тогочасного Комітету.

Природно, що ті, про кого післується та нова за кордоном інституція, цікаві будуть ближше дізнатися про саму організацію, та чи і оскільки перевела Управа на черкнутий план в життя.

На чолі У. Г. К. стоїть Управа вибрана на Загальних зборах дня 7/8 це у такому складі:

Голова — М. Ю. Шаповал, письменник і громадський діяч, б. Міністер Зем. Справ У. Н. Р.

Член Управи — О. К. Мицюк присяжний адвокат, б. Міністер Внутрішніх Справ.

Член Управи — Н. Я. Григорій, письменник б. Міністер Освіти У. Н. Р.

До ревізійної комісії вибрано: Микиту Харуса, Омеляна Волоснянського і Якова Бутрика.

Із-за тяжких обставин серед яких приходиться жити за кордоном У. Г. К. розпочав свою діяльність, нанявши собі помешкання з чотирох кімнат на вулиці Шеніковій 4/3, щойно з днем 20 липня ц. р. До тепер організовані і ведуть свою працю:

1) — Анкетно-регістраційний відділ, яким керує інженер-лісовод М. С. Косюра, б. Управитель державних мастиків Київщини та Полтавщини. Цей відділ не тільки провадить реєстрацію Українців на Чехословаччині, старастяся о документи управлінні біженців до свободного життя в Ч. С. Р., клопоче візи на виїзд до других держав, завідує тимчасовим приміщенням та харчуванням, видає біженцям дрібні підмоги на подорож до міста праці, клопочеться про одяг, взуття для них і інше.

2) — Відділ трудовий веде б. комісар Катеринославщини, потім Поділля М. П. Кондрашенко, відшукуючи працю для біженців, організуючи трудові артілі і кооперативи.

3) — Відділ культурно-просвітний на який запрошено проф. Р. М. Лащенка розпочав видавання часопису, котрий редагує Управа. Заложено початок медичному відділу дорученням всіх таких справ лікареві С. М. Літову.

Секретарят веде Грицько Грицай, бухгалтером є М. І. Балаш.

Перші два відділи ведуть інтенсивно свою діяльність.

Відділ культурно-просвітний готується з початку осені відкрити: а) публічні виклади, б) школу для дітей укр. а вараа організує курси чеської та німецької мови.

Через анкетно-регістраційний відділ перейшло від 20/7 ц. р. 220 укр. абітців, які одержали 2583.90 Кч. підмоги на дорогу до місця праці, конечні потреби, тощо.

Впритті для абітців перебуває пересічно 40 осіб на харчах Комітету, а до тепер заплачено за харчі за 1047 пайків 5238.56 к.

На працю до лісних і сільсько-господарських робіт відіслав трудовий відділ 129 осіб.

Присутвлено до організації шевської майстерні з першими видатками 500 к., а трудовому відділу поручено розробити проекти для кооперативних столярсько-різбарської в Ясені.

Культурно-просвітному відділу асигновано на бібліотеку 3000 к., а на просвітний відділ 13000 к. На лікарську допомогу хорим біженцям, які знаходяться в санаторіях та шпиталях виділено 4000 к., 2 інвалідам 1500 к., на

підвищення харчів немічникам 300 к., а інші підмоги виносять 8664 к.

При Укр. Гром. Комітеті організовано „Комісію допомоги голодаючим на Україні“, яка увійшла в асоціацію зі всіма англоїтними комітетами в Ч. С. Р., а в останньому часі створено її на самостійний „Комітет допомоги голодаючим на Україні“, та Кооперативне Бюро, якого метою є допомагати абітцям організацією кооперативних спілок, а опріч того підготувати з їх кадрів нових робітників для укр. кооперації.

Зазначити належить, що на основі ухвали Загальних Зборів У. Г. К. всі підмоги видаються лиш, якщо зворотні безпроцентні позички, а ті, які беруть допомогу підписують довжний скрипт, яким зобов'язуються, що одержану допомогу звернуть У. Г. К., або іншій інституції, що перебере його агенди на случай ліквідації, як лише досягнуть таке становище, що їм даватиме певні сталі або періодичні доходи.

Управа на зовні — зносинами з відповідними переважно гуманітарними організаціями, а в нутрі позайвою роботою, зробила все можливе, щоби Укр. Гром. Комітет поставити на твердий шлях. Тепер черга на суспільність в першій мірі українську, чи і як піддержать вона Український Громадський Комітет.

В Празі 1 вересня 1921.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА!

На теренах Чехо-Словацької Республіки перебувають тепер більше як 10.000 укр. громадян, шимнутах єзда світовою війною та нещасливими подіями революції на Україні. Що дня прабувають в Чехо-Словацьку з різних країн світу, а особливо в Україну, Галичину, Волинь й Холмщину та польських таборів фізично й морально виснажені, голодні й обдерті, безпритульні укр. громадяни, які в більшості клавли свої сили в боротьбі за визволення укр. народу. Вони потребують негайної і доцільної великої допомоги, як матеріальної так і моральної.

Дотепершні заходи в цім напрямку, роблені через окремих осіб не дали бажаних наслідків, як через свої невеликі розміри так і через їх суб'єктивність, безвідчужність та безсистемність, що послідили серед еміграції деморалізація, а серед жертводавців ленивство.

Зважаючи на це організований кола укр. громадянства в Чехо-Словацькій склали особливий „Український Громадський Комітет“ який на підставі статуту, затвердженого урядом Чехо-Словацької Республіки, розпочав дня 7 липня ц. р. свою діяльність по організації всієї допомоги укр. громадянам без рієнної міри, національності й політичного світогляду, що опинилися на чужині як абітці, емігранти, інтерновані, полонені тощо.

В основу своєї діяльності У. Г. К. поклав громадські способи організації під широким громадським контролем допомоги:

- Головним чином трудової (підшукування праці, організації товариських майстерень, артілей, кооперативів і т. п.)
- Культурно-освітньої (курси й школи для дітей та дорослих, видання інформаційних часописів і справочників, удешевлювання читальні і бібліотек, підтримання молоді, що весться по школах Ч. С. Р.)
- Медичної (амбулаторії, лікування, ліжні і тощо).
- Правової (консультації, захист перебування і виїзду тощо).
- Матеріальної (необхідне на перші дні помешкання, харчі і т. п.)
- Всего іншої потреби на чужині укр. громадянам.

Опозиціями про це У. Г. К. закликає всіх укр. громадян до складання жертв, праці й об'єднання сил на вищезазначену справу. Тільки самодіяльність самих громадян дасть їм змогу перетерпіти лиху годину і здатними до праці та саможертви повернутися до рідного краю.

Управа Українського Громадського Комітету
в Чехо-Словацькій.

Український Громадський Комітет в Ч. С. Р.

Обставини виникли за кордона України величезну кількість українських громадян. А фактичне перебування України під московською окупацією, свавільства „Чехів“ та комісарів, господарча руїна, голод, брак коштів та багато інших причин не дають змоги емігрантам негайно повернутися на батьківщину. Перебування їх за кордоном надзвичайно тяжке. Незнання мови та місцевих обставин, брак потрібних документів, відсутність заробітку і т. п. занагає існування такої інституції, якаб допомогла їм у всіх справах. Тимчасом за кордоном існують лише політичні представництва різних урядів України, які не тільки ворогують між собою, а й вороже або принаймні байдужо ставляться до українських громадян, що не зазначає себе зверненнями прихильниками іменю їхніх урядів.

В Чехії існує три прихильніші представництва України, а український апозитивний громадянин не має де собі найти поради й захисту.

Все це змусило їх шукати порятунку в власній самоорганізації та самопомочі.

По ініціативі М. Шаповала та Н. Григорієна (якій прибувши до Праги на два тижні, не міг уже вийти) скликано було збори українських громадян з участю існуючих в Празі українських організацій для обговорення справи організації громадської самопомочі. На зборі були персональні представники Укр. Академії Громади, Трудової Громади, Укр. Січових Стрільців, Драгоманівської Громади та Жіночої Секції У. Г. К.

Зборили вважали необхідним організацію окремого Укр. Гром. Комітету, який би взяв на себе всі справи допомоги українській еміграції в Чехо-Словацькій, вибрало організаційний Комітет.

Він склав статут У. Г. К. подав на розгляд урядові Ч. С. Р. і врешті одержав утвердження майже без змін.

7 липня відбулися Установчі збори Укр. Гром. Комітету, які обрали Управу й ухвалили план праці.

Український Громадський Комітет має на меті провадити деяку допомогу укр. громадянам, що перебувають в Чехословацькій, незалежно від їхньої національності та політичного світогляду. Для цього він гадає впорядкувати трудову допомогу (біора праці, трудові спілки, ремісничі майстерні, технічні школи, всіма підприємствами, промисловими кооперативами і т. п.), культурно-освітню (облаштувати, читальні, школи, курси, дитячі заклади, притулки, видання часописів, книг і т. п.), правно-інформаційну (консультації, реєстрації, інформація), медичну (амбулаторію, медично-санітарний догляд), матеріальну (тимчасове помешкання, денешні і даремні обідні і т. п.) і деяку іншу.

Для поширення своєї діяльності У. Г. К. закладає по різних місцях Чехословацької, де є багато укр. емігрантів, свої філії або представництва там для технічного переведення справи своїх уповноважених.

Члени У. Г. К. поділяються на: 1) дійсних, 2) співробітників, 3) співчуваючих.

Дійсним членом може бути особа, відома із своєї громадської культурно-просвітної чи добродійної діяльності для Українського народу, яку рекомендувати муть не менше 3 дійсних членів і яку приймають Загальні збори У. Г. К.

Часом співробітником може бути особа, яка обіцяє своєю працею допомогати У. Г. К. і яку рекомендують не менше 2 дійсних членів У. Г. К.

Членом співчуваючим може бути всяка особа, що заплатить вкладку від повільно.

Кошти свої має збирати з членських вкладок, жертв, пожень, іногородня трудових підприємств і т. п.

Вище керівництво й контроль над діяльністю У. Г. К. належить Загальним зборам його дійсних членів.

Чесним співробітником та співчуваючим на Загальних зборах належить право дорадчого голосу.

Для безпечної роботи, завідування і керування справами У. Г. К. та виконання постанов Загальних зборів обирається Управа, а для догляду за правдивістю виконання й перебігу грошових сум Ревізійна Комісія.

Для докладного вивчення і переведення окремих допомогоних справ обираються Загальними зборами відповідні комісії, які закликають до своєї праці досвідчених і фахових людей, а правом дорадчого голосу.

На таких загальних підставах У. Г. К. розпочав свою діяльність в надії, що само життя виправить те, чого не встигли перелічити його ініціатори. Головна мета У. Г. К. допомога укр. громадянам, які перебувають за кордоном, без огляду на те якої вони національності та які такі політичні переконання. —

ВІДПОВА ПРО ДОПОМОГУ ГОЛОДАЮЧИМ.

Вістка про велике нещастя облетіла весь світ: в Росії голод! Але це нещастя ще більше, бо найближча до неї країна що слівлялась як житниця Росії, а почасті й Європи, яко щорічно вивозила поперех 300 мільонів тундів хліба, іншим народам — Великій Україні також потрібний чужого хліба. На Катеринославщині, Таврії а по часті на Подільщині і Херсонщині, що були найбогатші хлібом тепер повний нечуваній некромі. Деяко ліпше в інших місцях, але слабо задовольняюче. Загалом більш як 5 і пів мільона людей можна буде спасти від голодової смерті, коли буде можна привезти хліба з закордоню. Наш народ поставлений над прірвою, бо в парі з голодом ідуть пошесть: на Україні лютеє холера в Таврії ще й чума. В додатку до того існуюча влада не дає ніяких самодіяльності народу, а сама не має сили налагодити нормальне життя. Україну останні три роки плондують німецької полії, армійською транспорт і підстави промислу, напепало сільсько господарства. Одиаче ще живе легенда житниця, а тому московська комуністична влада, по прикладу жовтухних літ, послав а Москва багнеті і кулеметі на Україну ач хлібом, якого і для України не вистарчає. Коли перед сістьма мільонами українського народу стало питання: „жити чи умерти?“ — У. Г. К. а Чехословацькій підносить голос: „дайте негайну поміч!“, за яку український народ в майбутності катиме чем віддати. Допомога мусить прийти негайно харчевими продуктами, організацію медичної допомоги, почасті інструментами для організації праці. Український народ негайно стане на свої ноги, коли йому буде забезпечена свобода і самодіяльність, ні убит московський комуністичний оуказній режим.

Комітет взяв на себе технічну роботу по збиранню жертв голодування України і по переправданню тої допомоги на Україну.

В Чехословацькій приймає жертви Український Громадський Комітет. Прага III. Шемікова ч. 4.

Прага, 30 липня 1921 р.

ОПОВІСТКА.

Українців, які мають діти в шкільному віці (чи то до шкіль народних чи гімназійних), проситья аголоситись в найближчому часі в Український Громадський Комітеті Як що аголоситись відповізна скількість дітей, відкрити. Культурно-Просвітна секція Комітету для них школу з українськими викладами. Комітет.

СПРОСТУВАННЯ.

У віденському виданні під назвою „Відбитки“ з № 9 „Борітиса—поборота“, за сорпном ч. р. містичними матеріалами, що торкаються внутрішнього життя партії соц. рев., пани Грушевський, Чечель, Шраг і Жуківський розповідують про те, що „деяким“ членам Закордон. Делег. У. П. С. Р. офіційні чеські кола надавали гадку про організацію укр. соц. революціонерами громадсько-консультського представництва України в Чехословацькій і виставляють укр. Гром. Ком. в Ч. С. Р. як реалізацію тієї пропозиції а тасною метою конкуренції його а радянською місією в Празі, кваліфікуючи укр. Гром. Ком., як угодовську організацію, що загрожує апазати наших товаришів а інтернаціональною контрреволюційною буржуазією.

З приводу цього Управа У. Г. К. вважає своїм обов'язком заявити, що:

1) У. Г. К. ніколи не вів таких інтимних розмов з офіційними чеськими колами, щоб йому могли робитись аж такі пропозиції, як „деяким членам З. Делег.“, що мали нагоду провадити одночасні інтимні переговори а офіційними чеськими колами і моск. совіт. Урядом.

2) У. Г. К. організувався не для конкуренції життя із трьома укр. політ. місіями в Празі, а виключно а гуманітарною метою помогти укр. громадянам без різниці віри, національності, партійності і т. п. які а різних причинах мусять перебувати в Ч. С. Р. Комітет дбає про всякого рода допомогу, бо більшість укр. громадян в Ч. С. Р. такої допомоги від жадної а трьох місій політ. не отримують через те, що ті місії а різних причинах, особливо через свій політичний характер і через конкуренцію між собою, нічого вчинити не можуть.

3) До свого часу укр. громадяни мусили неорганізовано шукати допомоги у американських та чеських гуманітарних інституціях, не роблячи а того жадної політичної акції, бо ні одна а тих установ за свою допомогу не намагала від них тих чи інших політичних лобовокцій, приважености до того чи нічого або ніякого інтернаціонала.

У. Г. К. глибоко переконаний, що його змагання до організації помочі різними гуманітарними установами і впорядкування трудової самопомочі голим, босим, хорим фізично і морально, не впадючим чужих мов, гинучим без поради і підтримки укр. селянам і робітникам, які виклинули за межі батьківщини за підтримку політичних намічених ще Центральною Радою, Президію якої склали вище згадані пани; що допомога тієї самій еміграції, менче має однак коаліції а буржуазією, ніж співробітництво а моск. сов. Урядом, який підписує офіційні договори державно—політичного характеру з європейськими капіталістичними державами, а навіть з приватними спекулянтами.

4) Соц. Рев., що працюють в У. Г. К., гадають, що в той час, коли моск. Уряд звертається до капіталістичних держав за помочю голодаючим не має підстав укр. соціалістам відмовитись від помочі укр. голодаючим на чужині із вигаданого страху перед неіснуючою коаліцією а буржуазією. Допомога голодному і хворому, деб тім не був, не має нічого спільного а контрреволюцією.

Соц. Рев. а комітеті переконані, що трудовий народ України уміє розріжжати слова від діл, самариника від сарцинича, а тому не боється страшних беззастовних слів про неіснуючу коаліцію а буржуазією і будуть далі провадити справу братолюбів, відповідно своїх соціалістичних переконань, а не під впливом політичного паленування до сучасних можновладців на Україні.

Управа У. Г. К.